

Hoe is er door de eeuwen heen over het wereldbeeld gedacht?

- * Wereldbeeld = voorstelling van wezen en bouw van de wereld (de kosmos).
- * Staat in nauwe samenhang met een bepaalde voorstelling/theorie over het ontstaan v/d wereld.

1 Het mythische wereldbeeld (van verschillende oude volken en godsdiensten).

- Germanen:** Midgard (terrein v/d mensen), omgeven door Utgard (wereld van demonen en vijandige reuzen). Zee: omsluit de bewoonde aarde, met daarin de wereldslang (met een staart in de bek). Doden bestaan als schimmen in Hel (de onderwereld). In de strijd gevallen krijgers gaan naar Walhalla, een zalig oord, waar ook de goden wonen. De wereldboom, aan wiens voet zich de bron der wijsheid bevindt, overschaduwde het heelal.
- Egyptenaren:** Aarde als platte schijf, doorsneden door de Nijl. Drijvend op de wereldoceaan, die haar ook omringde. Uit dit oerwater (Noen) was eens de wereld ontstaan. Boven de aarde was de hemel als een plafond rustend op vier stutten (verticale indeling van de kosmos). Onder de aardschijf was de omgekeerde wereld, waar men met het hoofd naar beneden liep; met een tegenhemel. De geschapen wereld (door hemelgodin Noet, aardgod Geb en luchtgod Sjoe) werd aan alle kanten omringd door oerduisternis.
- Mesopotamië** (Oudbabylonisch wereldbeeld): Aarde als trapvormige berg, gelegen in de aardse oceaan, door een rand van bergen omgeven, met in het oosten en het westen twee wereldbergen. Onder de aarde was de onderwereld en het dodenrijk, door 7 muren omgeven. Boven de aarde waren 3 hemelen, waarbuiten zich de hemeloceaan bevond. God Anoe zetelt in de hemel; Enlil regeert over de aarde. Ea is de vorst der wateren en in zekere zin van de onderwereld, waaruit alle ware leven opstaat. Dat bewijzen Sjamasj, de zonnegod, die elke morgen verrijst, Ishtar, de godin van de vruchtbaarheid (nieuw leven) en de liefde, en Sin, de maangod, die elke maand glanst als nieuwe maan.
- Perzische wereldbeeld:** Macrokosmos (grote wereld) en microkosmos (kleine wereld). Heelal als groot mens gedacht en de empirische mens als een afspiegeling van de kosmos. Heelal voorgesteld in de vorm van een kogel of ei. Aarde telt 7 werelddelen, waarvan er 6 geordend zijn rondom het middendeelte. Hierin verheffen zich een aantal heilige bergen. Bij één ervan begint de brug waarover de mystici en vromen naar het verblijf van de hoogste godheid gaan. Bij een andere berg gaapt de poort naar de hel.
- India (Hindoeïstisch wereldbeeld):** Heelal als reusachtig ei. Bovenste helft bestaat uit 7 hemelsferen, onderste deel ook 7 verdiepingen. Midden: de mythische berg Meroe, waaromheen de planeten zich bewegen, en die gekroond wordt door de schitterende stad van Brahman. Rondom Meroe liggen vier werelddelen, als eilanden. Het eiland dat door mensen wordt bewoond heet Jambudvipa, een oord van lijdens, maar ook waar de mens op verlossing mag hopen. De andere werelddelen zijn oorden van vreugde.
- Oudchinese wereldbeeld:** Tweedeling: Yang (de hemel, het mannelijke, lichte, droge, actieve) en Yin (de aarde, het vrouwelijke, donkere, vochtige, passieve); hebben beurtelings de overhand. In deze wisseling openbaart zich Tau, de Weg (van de kosmos). I.o.m. deze Weg moet de mens leven om gelukkig en deugdzaam te zijn.
- Griekenland:** Mythisch wereldbeeld werd enigszins door een natuurwetenschappelijk wereldbeeld vervangen, met een religieuze betekenis en een morele zin: de mens de weg wijzen door het leven in de wereld. Voor de ontwikkeling van het wereldbeeld in het christendom en de Europese cultuur is dit van grote betekenis geweest.
- Het gnostische wereldbeeld:** Pessimistische levensbeschouwing; zij meenden dat een grote slang, Leviathan, het aardse rijk (d.i. de aarde met de onderwereld (Tartarus) en de omringende zeven planetensferen) afgrendelde van de regionen van licht en zaligheid daarboven. Daartoe behoort de 8^e sfeer: een ring van vuur: de hemel der vaste sterren met de 12 tekens van de dierenriem; dit zijn de 12 engelen van het paradijs, dat zich (incl. boom des leven en boom der kennis) in deze ring bevindt. Nog hoger wordt dit alles omsloten door het tussenrijk van het leven van ziel en geest, nl. door een gele ring van het licht en een blauwe ring van de duisternis. Ten slotte door het rijk van de zuivere geest, Zoon en Schepper, die in liefde verbonden is met de Alvader, God.